

برخورد با توطئه‌گران

کلیدواژه: سیره عملی پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، سیره عملی ائمه معصومین علیهم‌السلام، توطئه‌گران. پرسش: برخورد با توطئه‌گران در سیره پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - و ائمه - علیهم‌السلام - چگونه بوده است؟ پاسخ: پیامبر اکرم - صلی‌الله‌علیه‌وآله - شخصی **سیاستمدار** و دوراندیش بود،^[۱] پیوسته مراقب اوضاع دشمنان و جنب‌وجوش‌ها و توطئه‌های آنان بود و افراد **زبردست** و توانایی را به عناوین مختلف به اطراف **مکه** و میان تیره‌های مختلفی از **مشرکان** روانه می‌ساخت تا از تصمیمات **مخالفان** و توطئه‌های آنان آگاه شود، ابتکار این **عمل** در اسلام به‌وسیله پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - بوده و پس از وی **خلفای** اسلام - به‌ویژه امیرمؤمنان - مراقبین زیادی را به کارهای مختلفی می‌گمارد.^[۲]

فهرست مندرجات

- ۱ - سیره عملی پیامبر
  - ۱.۱ - کشتن سفیان بن خالد
  - ۱.۲ - کشتن کعب بن اشرف
  - ۱.۳ - سرکوبی توطئه‌گران بنی‌نضیر
  - ۱.۴ - شکست دادن قبیله بنی‌المصطلق
- ۲ - سیره عملی امام علی(ع)
- ۳ - سیره عملی امام حسن(ع)
- ۴ - نتیجه بحث
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

سیره عملی پیامبر

از این‌روی در سیره پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - مراقبت از توطئه بیشتر بوده و معمولاً **رسم** پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - این بوده که دشمنان و توطئه‌گران را در مرحله **توطئه‌چینی** یا سرکوب می‌کرد و با آنان را می‌بخشید. در زمان امامت حضرت علی - علیه‌السلام - نیز چنین موردی بوده است و در دوره **خلافت** کوتاه‌مدت امام حسن - علیه‌السلام - نیز چنین موردی به چشم می‌خورد که تفصیلاً به برخی از آنها اشاره می‌شود.

← کشتن سفیان بن خالد

یکی از اقدامات پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - از بین بردن یکی از چهره‌های **معاند** و متنفذ قبیله **هُذَیْل** بود که در مرحله توطئه‌چینی او را از میان برد؛ به گزارش ابن سعد، رسول خدا - صلی‌الله‌علیه‌وآله - خبر یافت که سفیان بن خالد از قبیله هذیل قصد فراهم کردن نیرو برای **جنگ** با مسلمانان دارد. آن حضرت در محرم سال چهارم، عبدالله بن اُنَیس را فرستاد تا وی را به **قتل** برساند. عبدالله نزد وی آمده و گفت: شنیده است که او به قصد جنگ با **مجد** - صلی‌الله‌علیه‌وآله - نیرو فراهم می‌کند و وی می‌خواهد به او ملحق شود، پس از اندکی راه که آشنایانش از گردش دور شدند، وی را به قتل رساند و به مدینه گریخت.^[۳]

← کشتن کعب بن اشرف

و کعب بن اشرف از دشمنان سرسخت پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - بود که به **آزار رسول خدا** - صلی‌الله‌علیه‌وآله - می‌پرداخت؛ وی پس از **جنگ بدر** به مکه رفت. اشعاری در مرتبه کشتگان فرس خواند و آنان را بر ضد مسلمانان تحریک کرد^[۴] [۵] و نیز او نام برخی از **زنان مسلمانان** را در **اشعار** خود می‌آورد و سبب **آزار** آنها می‌شد. وقتی که کعب بن اشرف به **مدینه** آمد، **مجد** بن مسلمه و ابونانله تصمیم گرفتند با فریب کعب او را از خانه بیرون آورند؛ ابونانله ابتدا برای **مکر** خویش از رسول خدا - صلی‌الله‌علیه‌وآله - اجازه گرفت.^[۶] و سپس به نزد کعب رفته و به او گفتند: آمدن این مرد - رسول خدا - صلی‌الله‌علیه‌وآله - برای ما بلا بود... و نیز گفتند: همراه عده‌ای قصد خوار کردن رسول خدا - صلی‌الله‌علیه‌وآله - را دارند. بعداً کعب را از خانه‌اش بیرون بردند و در راه او را کشتند و گریختند و به سوی **مسجد** آمدند و پیامبر نیز در مسجد بود و با شنیدن صدای **تکبیر** آنان بیرون آمد و از ایشان استقبال کرد.^[۷] [۸]

← سرکوبی توطئه‌گران بنی‌نضیر

و از جمله اقدامات پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - سرکوبی توطئه‌گران بنی‌نضیر بود، که علت آن توطئه **یهودیان** برای قتل پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - بود که پیامبر اکرم - صلی‌الله‌علیه‌وآله - برای برچیدن مرکز توطئه و **فساد** و **جاسوسی**، آنها را از این منطقه بیرون کرد و اساسی و اسباب آنها ریشه‌کن نمود.^[۹]

← شکست دادن قبیله بنی‌المصطلق

غروه بنی‌المصطلق نیز، گروه و تیره‌ای از قبیله **خزانه** بودند که قصد توطئه بر علیه مسلمانان را داشتند، گزارش‌هایی به مدینه رسید که «حارث بن ابی‌ضرار» رئیس قبیله درصدد جمع **سلاح** و سرباز است و می‌خواهد مدینه را محاصره کند؛ پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - همانند مواقع دیگر خواست **فتنه** را در **نطفه** خفه کند، با یاران خود به سوی قبیله بنی‌المصطلق حرکت کردند، و در کنار چاه مریسیع با آنها روبه‌رو گردید؛ میان دو دسته درگیری شد. **جانبا** ک مسلمانان و ترسی که در دل قبایل **عرب** از ناحیه مسلمانان افتاده بود، سبب شد که پس از زدوخورد کوتاهی با کشته شدن ده نفر از دشمن و یک نفر از مسلمانان، آن هم به‌طور اشتباهی، سپاه دشمن متفرق گردید و سرانجام اموال زیادی نصیب **ارتش** اسلام گشت و زنان آنها به اسارت درآمدند.^[۱۰] [۱۱]

سیره عملی امام علی(ع)

در زمان امیرالمؤمنین علی - علیه‌السلام - نیز می‌توان به توطئه قتل خالد بن ولید اشاره کرد،^[۱۲] وی قصد داشت علی - علیه‌السلام - را در **نماز** به قتل برساند، و حضرت علی - علیه‌السلام - از توطئه او آگاه گشت و او را تنبیه کرد. حتی اینکه خواست خالد بن ولید را بکشد، ولی **ابوبکر** وساطت کرد و حضرت از این کار منصرف شد.^[۱۳]

در زمان امامت امام حسن - علیه السلام - نیز مورخین و اهل حدیث مانند شیخ مفید و... نوشته‌اند که چون خبر شهادت امیرمؤمنان علی - علیه السلام - و بیعت مردم با فرزندش امام حسن - علیه السلام - به اطلاع معاویه رسید، نخستین کاری که کرد این بود که دو تن را - یکی از قبیله حمیر و دیگری از قبیله بنی‌القین - به‌عنوان جاسوسی به عراق فرستاد تا اوضاع آنجا را بررسی کرده و به اطلاع وی برسانند. مرد حمیری به کوفه آمد و آن دیگری به بصره رفت، آن حضرت از جریان آگاه شد و دستور داد آن مرد حمیری را که در نزد حجامت کننده‌ای پنهان شده بود، بیرون آورده و گردن بزنند و به بصره نیز نوشت آن مرد دیگر را که از قبیله بنی‌القین بود، از میان قبیله بنی‌سلیم بیرون آورده و گردن بزنند. [۱۴] [۱۵]

نتیجه بحث

در تاریخ اسلام موارد متعدد بوده که پیامبر اکرم - صلی‌الله‌علیه‌وآله - به‌وسیله افراد زبردست خود و یا از طریق وحی از توطئه و فتنه دشمنان آگاه گردیده و سعی می‌کرد در همان مرحله توطئه‌چینی آنان را سرکوب نماید و بیشتر اوقات بعد از غلبه بر دشمنان پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - آنها را عفو می‌نمود.

پانویس

۱. ↑ حسن ابراهیم حسن، تاریخ سیاسی اسلام، ترجمه ابوالقاسم پاینده، انتشارات جاویدان، چاپ چهارم، ۱۳۶۰ ش، ص ۱۶۲.
۲. ↑ سبحانی، جعفر، فروغ ابدیت، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ هشتم، ۱۳۷۲ ش، ج ۲، ص ۳۰۱ و ۳۰۲.
۳. ↑ ابن سعد، طبقات الکبری، بیروت، دار صادر، ۱۴۰۵ ق، ج ۲، ص ۵۰ و ۵۱.
۴. ↑ بلاذری، انساب الاشراف، تحقیق: مجدباقر محمودی، بیروت، ۱۳۹۸ ق، ج ۱، ص ۳۷۴.
۵. ↑ عروة بن زبیر، معازی رسول‌الله، جمع نور سیف، بیروت، ج ۱، ص ۱۸۷.
۶. ↑ ابو زید عمر بن شبه النمیری، تاریخ مدینه منوره، تحقیق: فهیم مجد شلتوت، افسست قم، دار الفکر، ۱۴۱۰ ق، ج ۲، ص ۴۵۷.
۷. ↑ ابو زید عمر بن شبه النمیری، تاریخ مدینه منوره، تحقیق: فهیم مجد شلتوت، افسست قم، دار الفکر، ۱۴۱۰ ق، ج ۱، ص ۱۸۷ و ۱۸۹.
۸. ↑ جعفریان، رسول، سیره رسول خدا، قم، انتشارات دلیل ما، چاپ اول، ۱۳۸۰ ش، ص ۴۹۹ و ۴۵۰.
۹. ↑ حسن ابراهیم حسن، تاریخ سیاسی اسلام، ترجمه ابوالقاسم پاینده، انتشارات جاویدان، چاپ چهارم، ۱۳۶۰ ش، ص ۱۳۳ - ۱۳۴.
۱۰. ↑ حسن ابراهیم حسن، تاریخ سیاسی اسلام، ترجمه ابوالقاسم پاینده، انتشارات جاویدان، چاپ چهارم، ۱۳۶۰ ش، ص ۱۴۱.
۱۱. ↑ سبحانی، جعفر، فروغ ابدیت، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ هشتم، ۱۳۷۲ ش، ج ۲، ص ۱۶۶.
۱۲. ↑ خونی، ابوالقاسم، معجم الرجال حدیث، بیروت، مدینه العلم، طبعه الثالثه، ۱۴۰۲ ق، ج ۷، ص ۳۸.
۱۳. ↑ عالمی، مجدعلی، پیغمبر و باران، انتشارات کتاب‌فروشی بصیرتی، چاپ دوم، ج ۱، ص ۲۱۵.
۱۴. ↑ مفید، الارشاد، ترجمه رسولی محلاتی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ ششم، ۱۳۸۲ ش، ج ۲، ص ۵.
۱۵. ↑ رسولی محلاتی، سیدهاشم، زندگانی امام حسن علیه‌السلام، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ یازدهم، ۱۳۸۰ ش، ص ۲۰۰.

منبع

سایت اندیشه قم

رده‌های این صفحه : تاریخ اسلام | سیره پیامبر | دشمنان پیامبر